

Transparency International Greenland-ip

MALITTARISASSAI

2011-mi aggussip 31-anneersut, 2012-imi januaarip 23-anni/apriilip 23-anni aammalu 2013-imi oktobarip 30-anni/novembarip 26-anni/apriilip 14-anni 2015-imi/apriilip 25-anni 2019-imi allanngortinneqartut

1. Taaguutaa najugaqarfialu

1.1. Peqatigiiffiup taaguutigaa **Transparency International Greenland (TIG)**. Taaguutaata aappaa Trasparency Greenland (TG)

1.2. Peqatigiiffiup najugaqarfigaa Kommuneqarfik Sermersooq, Kalaallit Nunaat.

2. Siunertaa

2.1. Peqatigiiffiup siunertaraa TI suleqatigalugu nuna tamakkerlugu nunanilu tamalaani peqquserluttuliornerup pinaveersaartinnissaa. Peqquserluttuliorneq tassaavoq iluanaarniutigiinnarlugu oqartussaassusiligaanermik atornerluineq.

2.2. Oqartussaasoqarfiit paasissutissanik inunnut tamanut isertuussinginnissaasa annertuumik suliniutigineratigut peqquserluttuliorneq peqatigiiffiup akiorniarpaa aammalu peqquserluttuliornerup suuneranik ajoqutaanillu ilisimasat siaruartissallugit.

2.3. TI-p najoqqutassasa malinnissaannut peqatigiiffik imminut pisussaaffilerpoq imaaliornikkut:

- Nammineq suliffiutilinni pisortallu suliniaqatigiiffiini inatsisit, allaffissornikkut suleriaatsit il.il. eqqummaarilluni malinnaavigalugit, taamaaliornikkut pissusilersuutit peqquserluttuliornermik pilersitsisinnaasut imaluunniit suusupaginnilersitsisinnaasut eqqumaffiginiarlugit, taavalu aamma
- Sanngeequtaasinnaasunik uparuaasarnikkut aammalu pitsanngorsaataasinnaasunik siunnersuuteqartarnikkut

3. Siulersuisut

3.1. Siulersuisut siulittaasoqarput aammalu ataatsimeersuartut aalajangiinerat malillugu sisamanik imaluunniit arfinilinnik ilaasortaqlutik.

3.2. Siulittaasoq siulersuisunilu ilaarsutat ukioq allortarlugu ataatsimeersuartunit qinerneqartassapput. Siulittaasoq marloriaq toqqaqqinneqarsinnaavoq. Taakku saniatigut sinniisussaq ataaseq imaluunniit sinniisussat marluk ukiumi ataatsimi atasussat ataatsimeersuartut qinertassavaat. Qinerneqaqqittoqarsinnaavoq.

3.3. Siulersuisunut ilaasortassanik sinniisussanilluunniit qinersinermi qinigassanngortittoq ataaseq arlallilluunniit naligiimmik qinerneqarpata, qinersineq makitsinikkut aalajangerneqassaaq.

3.4. Siulersuisut ilaasortanik suli marlunnik ilasinnaapput, peqquserluttuliornerup akiorniarneranut pitsaaliorneranullu immikkut ilisimasalinnik.

3.5. Siulersuisunut ilaasortassamik qinersinermilu ilaasortanngortup naleqquttunik misilittagaqarnissaa pingaartinneqassaaq. Siulersuisuni ilaasortaattassaaq inuttut namminermissut taamaallaat qinerneqartassaaq. Siulersuisunut ilaasortaqaq allat sinnerlugit sulisinnaanngilaq, namminerlu isummersuutini kisimi akisussaaffigalugit. Siulersuisunut ilaasortaqaq tusaamanerlugaassanngilaq Naalackersuisunut ilaasortaalluni qinikkatut sulisuussanani imaluunniit Folketingimut, Inatsisartunut kommunalbestyrelsimulluunniit qinequsaartuussanani.

3.6. Siulersuisut inissititerlutik ataatsimeeqqaarnerminni siulittaasup tullianik toqqaassapput.

4. Qinigaaffiup nalaani siulersuisunut ilaasortaqaq tuniarpat, ataatsimeersuaqqinnissap tungaanut sinniisussaq siulersuisunut ilaasortanngussaaq. Tunuartoqarnera pissutigalugu siulersuisunut ilaasortat

sisamaniit ikinnerulerpata siulersuisunut ilaasortat ilaniarlugit ataatsimeersuariaqqusisoqassaaq. Ilaasortaq tunuartoq taarserlugu siulersuisunut ilaasortanngortoq nutaaq qinigaaffiup naanissaata tungaanut taamaallaat siulersuisunut ilaasortaasinnaavoq. Siulittaasoq tunuarpat siulittaasup tullia tullianik ileqqusumik ataatsimeersuarnissap tungaanut siulittaasutut sulissaaq.

- 4.1 Ataatsimeersuarnermi aalajangikkat siulersuisut suliarissavaat.
- 4.2 Ilaasortaq ataaseq imaluunniit naatsorsuutitik kukkunersiuisoq kissaateqaraangat siulersuit qanorluunniit akulikitsigisumik ataatsimiissinnaapput, ikinnerpaamilli ukiumut sisamariarlutik, tassalu qaammatini februaari, maaji aggusti novembarilu. Ukiumut qaangiuttumut naatsorsuutit kukkunersiukkat tiguneqareeraangata maajip qaammataani siulersuisut ataatsimiittassapput.
- 4.3 Sivikinnerpaamik ullunik qulinik piffissaliilluni siulersuisut ataatsimiigiaqquneqartassapput. Sivikinngerusumilli piffissaliisoqarsinnaavoq siulersuisunut ilaasortat tamarmiullutik najuuppata ataatsimiinnissamullu isumaqataallutik, ataatsimiigiaqqusinissamut piffissaliiffissaq eqqortinneqanngikkaluartoq. Siulersuisut aaljangiisinnaassuseqarput ilaasortat ikinnerpaamik sisamat najuuppata.
- 4.4 Siulersuisut aaljangiineri amerlanerussuteqarnikkut pisassapput, kisiannili takuuk immikkoortoq 12.
- 4.5 Taasineri amerlaqatigiittoqarpat siulittaasup taasineri aaljangiisuussaaq.
- 4.6 Siulersuisut isumaqatigiinniarneri allattaavinnut allatorneqassapput, aaljangiinerit tamarmik tassunga allanneqarlutik. Kingusinnerpaamik ataatsimiinnerup tulliani siulersuisunut ilaasortat najuuttut allattaavik atsiortassavaat.

5. Ataatsimeersuarneq

- 5.1 Ataatsimeersuarneq oqartussaanerpaavoq. Ukiut tamaasa ukiup naatsorsuusiorfiusup naannginnerani qaammatit sisamat sioqqullugit makku oqaluuseralugit ileqqusumik ataatsimeersuortoqartassaaq:
 1. Aqutsisussamik imaqarniliortussamillu qinersineq
 2. Oqaluuserisassat akuerineqarnerat
 3. Siulersuisut nalunaarutaat.
 4. Ukiumut naatsorsuutit kukkunersiuisumit oqaaseqaaserneqarsimasut saqqummiunneqarnerat
 5. Suliniutissatut pilersaarutip aammalu aningaasartuutissanut isertitassanullu siumoortumik missingersuusiap saqqummiunneqarnerat
 6. Ilaasortaanermut akiliutip aaljangerneqarnera
 7. Sinneqartoorutit sumut atorneqarnissaannik imaluunniit naatsorsuutit akuerineqartut naapertorlugit annaasat matussusernissaannik aaljangiineq.
 8. Ilaasortat siunnersuutaat tigineqarsimasut
 9. Siulersuisunik qinersineq, siulittaasumik sinniisussanillu qinersineq ilanngullugit
 10. Kukkunersiuisumik qinersineq
 11. Taasariallit allat.
- 5.2 Ataatsimeersuarnermi imaluunniit siulersuisuni amerlanerussuteqartut imaluunniit peqatigiiffiup ilaasortaasa sisamararterutaasa piumasarippassuk immikkut itumik ataatsimeersuortoqassaaq, ataatsimeersuarnermi suut oqaluuserineqassanersut allassimassalluni.

6. Ataatsimeersuariaqqusineq il.il.

- 6.1 Ullunik 14-inik piffissaliilluni allaganngorlugu ataatsimeersuariaqqusisoqassaaq, immikkulli ittumik ataatsimeersuariaqqusinermi piffissaliussaq ullunut arfineq-pingasunut sivikillineqarsinnaavoq. Ataatsimiigiaqqusissut oqaluuserisassat suunerinik imaqassaaq.
- 6.2 Ataatsimeersuarnermi oqaluuseriumasat, ataatsimeersuarnissaq ullunik arfineq-pingasunik sioqqullugu, allakkatigut ulluinnarni aqutsisunut tunniunneqareersimassapput. Aatsaat ataatsimiigiaqqusinermi taaneqarsimappat imaluunniit ataatsimeersuarnissaq ullunik sisamanik sioqqullugu siunnersuut oqaluuserineqassasoq nalunaarutigineqarsimappat, siunnersuut ataatsimeersuarnermi oqaluuserineqarsinnaavoq.
- 6.3 Najuuttut tamarmik ataatsimeersuaqataasinnaapput oqaaseqarsinnaatitaallutillu, ilaasortalli tamarmik siunnersuuteqarsinnaapput taasisinnaallutillu.

7. Aqutsisog

- 7.1 Aqutsisog ataatsimeersuartut namminneq qinertassavaat, ulluinnarnilu suleriaasissartik namminneq aalajangertassallugu. Ataatsimeersuarnerup imaqarniliornera aqutsisumit siulersuisunillu tamarmiusunit atsiorneqassaaq.

8. Aalajangiineq

- 8.1 Ataatsimeersuartut amerlanerussuteqarnikkut aalajangiissapput, takuulli imm. 2 aamma 3. Ilaasorta q ataaseq taasinerimik ataatsimik naleqarpoq.
- 8.2 Pisinissamut, tuniniaanissamut illuutinullu aalaakkaasunut qularnaveeqqusiinissamut, attartornermut isumaqatigiissusiornissamut atuukkunnaarsitsinissamullu, malittarsassanik allannguinnissamut siunnersuutit taamaallaat ataatsimeersuarnermi aalajangiiffiqarsinaapput, ilaasortat marlunnik pingajorarterutaat aammalu minnerpaamik marlunnik pingajorarterutillit akuersippata. Minnerpaamik ilaasortat marlunnik pingajorarterutaat ataatsimeersuarnermi najuutinngippata, ataatsimeersuariartulli minnerpaamik marlunnik pingajorarterutaasa siunnersuut isumaqatigippassuk, nutaamik ataatsimeersuartoqarnissaanut ataatsimeersuariaqqusisoqassaaq. Ataatsimeersuarnermi tamatunami minnerpaamik marlunnik pingajoqarterutilli siunnersuut akuerisinnaavaat, apeqqutaatinngagu qassit ataatsimeersuariarsimanersut.
- 8.3 Allakkatigut piginnaassusiliinikkut

9. Ulluinnarni aqutsineq

- 9.1 Siulittaasoq imaluunniit siulersuisut toqqagaat ulluinnarni aqutsisuussaaq.
- 9.2 Ulluinnarni aqutsisog sulisussanik atorfinitsisinnaavoq soraarsitsisinnaallunilu. Peqatigiiffiup anguniagaasa anguniarneranni ulluinnarni aqutsisup siulersuisut suleqatigissavai.
- 9.3 Siulersuisut peqatigiiffiullu ulluinnarni attaveqatigiinnerat ulluinnarni aqutsisup isumagissavaa, taakkununga ilaalluni sulisunut tunngasut il.il.
- 9.3 Peqatigiiffiup aqunneqarnera ingerlanneqarneralu ulluinnarni aqutsisup akisussaaffigaa. Pissutsit peqatigiiffiup atugarisaanut naleqqiullugit qaqutigoortut imaluunniit annertuumik sunniutillit ulluinnarni aqutsisup aalajangiiffigisassarinnngilai.

10 Ilaasortat

- 10.1 Inuit ataasiakkaat, suliffeqarfiiit suliniaqatigiiffiilu, peqatigiiffiup siunertaanik tamarsersuisut, ilaasortaasinnaapput. Peqatigiiffiilli naalakkersuinerimik suliallit (partiit) ilaasortanngorsinnaanngillat.
- 10.2 Ilaasortat ataatsimiinnerni tamani peqatigiiffiup aqqissugaani ataatsimeeqataasinnaapput. Ilaasortat ataatsimiinnerni tamani oqaaseqarsinnaatitaapput.
- 10.3 Ilaasortaajunnaartoqartillugu, ilaasortaajunnaarsitsisoqartillugu, toqusoqartillugu imaluunniit akiliisinnajunnaartoqartillugu ilaasorta q ilaasortat allattorsimaffianit erninnaq peerneqassaaq. Ukiup naatsorsuusiorfiusup aallartinneraniit qaammatit pingasut qaangiutinnginnerini toqusoqarsimappat imaluunniit akiliisinnajunnaartoqarsimappat ilaasortaanermut akiliut tamarmi utertinneqassaaq.

10.4 Ilaasortaq peqatigiiffiup siunertaanut akerliusumik iliuseqarpat ilaasortaajunnaarnissaanik siulersuisut aalajangiisinnaapput.

10.5 Ilaasortaq ukioq ataaseq sinnerlugu ilaasortaanermet akiliuteqarsimangitsoq ilaasortaajunnaartutut naatsorsuussaassaaq ilaasortallu allattorsimaffiannit peerneqassalluni.

11 Siunnersuisartut ataatsimiititaliallu immikkut suliallit

11.1 Siunnersuisussanik imaluunniit ataatsimiititalianik immikkut sulisussanik siulersuisut pilersitsisinnaapput.

12 Sinniisuusinnaatitaaneq

12.1 Siulersuisunut siulittaasooq ulluinnarnilu aqutsisoq imaluunniit siulersuisunut ilaasortaq alla avammut akisussaaffeqarput.

13 Naatsorsuutit kukkunerisiuinerlu

13.1 Peqatigiiffiup naatsorsuutai inatsisit naapertorlugit suliarineqartassapput.

13.2 Naatsorsuutit kukkunerisiusumit naalagaaffimmit akuerisamit imaluunniit kukkunerisiusutut nalunaarsorneqarsimasumit siulersuisut qinigaannit kukkunerisiorneqartassapput. Kukkunerisiusooq ukiumut ataatsimut qinerneqartassaaq. Ukiumut kingullermut naatsorsuutit kukkunerisukkuk ukiut tamaasa apriliip aallaqqaataani siulersuisunut saqummiunneqartassaput.

13.3 Peqatigiiffiup ukioq naatsorsuusiorfia januaarip aallaqqaataanniit decembarip 31-annut ingerlasarpoq. Naatsorsuutit peqatigiiffiup ingerlataanut akiitsuinullu, taassuma aningaasaqarnikkut inissisimaneranut kiisalu angusanut sapinngisamik pivusorsioortumik tikkuussisuussapput nakililliniisassamut peqqussutit pisariaqartullu suliarineqarsimasut kiisalu unerartitat tunngavigalugit naatsorsuusiorneqartassallutik. Siulersuisut nakkutigisarissavaat naatsorsuutininik eqqortunik suliaqartarnissaq, ingerlatsinermut pilersitsinermullu aningaasartuutininik kiisalu pigisat nalillit ingerlaarnerannik takussutissiissallutik.

13.4 Naatsorsuutit peqatigiiffiup ingerlataanut akiitsuinullu, taassuma aningaasaqarnikkut inissisimaneranut kiisalu angusanut sapinngisamik pivusorsioortumik tikkuussisuussapput nakililliniisassamut peqqussutit pisariaqartullu suliarineqarsimasut kiisalu unerartitat tunngavigalugit naatsorsuusiorneqartassallutik. Siulersuisut nakkutigisarissavaat naatsorsuutininik eqqortunik suliaqartarnissaq, ingerlatsinermut pilersitsinermullu aningaasartuutininik kiisalu pigisat nalillit ingerlaarnerannik takussutissiissallutik.

13.5 Sinneqartoorutaasinnaasut ukiumut tullermut naatsorsuusiorfimmuut nuunneqartarsinnaapput.

13.6 Siulersuisunut ulluinnarnilu aqutsisunut atugassanik kukkunerisiusooq kukkunerisiuinermit allattugaateqartitsisassaaq, taakkunanani allattassallugit kukkunerisiuinerit suut suliarineqarsimanersut, ingerlatseqatigiiffiullu naatsorsuusiorviani naatsorsuusiorfianilu amigaateqartoqarsimappat suut amigaataanersut pillugit paasisutissat allattugaatigissallugit. Allattukkuk tamarmik ulluinnarni aqutsisumit atsiorneqartassapput.

14 Aningaasartuutissanut isertitassanullu siumoortumik missingersuusooq, peqatigiiffiup aningaasaataasa sumut inissinneqartarnerat atorineqartarnerallu

14.1 Siulersuisut nakkutigissavaat peqatigiiffiup ingerlanneqarnissaanut aningaasartuutissanut isertitassanullu siumoortumik missingersuusioortoqarsimanissaa.

14.2 Ulluinnarni aqutsisup nakkutigissavaa peqatigiiffiup aningaasaatai aningaasanik inissiivimmuut akuerisaasumut inissinneqartarnissaat.

14.3 Peqatigiiffiup aningaasaatai inunnit ataasiakkaanit nammineq atugassanut atorineqartassanngillat, taamatutaaq ingerlatsinermi sinneqartoorutaasinnaasut peqatigiiffiup siunertassatut aalajangersagai naapertorlugit taamaallaat atorineqarsinnaallutik.

15 Pisussaaffeqarnerit

- 15.1 Peqatigiiffiup pisussaaffii taamaallaat taassuma pigisaanut nalilinnut attuumassuteqassapput. Tunissutit pillugit immikkut aalajangersakkat ataqqineqartassapput.

16 Atorunnaarsitsineq

- 16.1 Peqatigiiffiup atorunnaarsinneqarnerani pigisat nalillit akiitsut akilereerlugit sinneruttut siunertanut assingusunut atorneqartassapput.

Peqatigiiffik pilersinniarlugu siulersuisut 2011-mi aggustip 31-ianni ataatsimeeqqaarneranni tamanna aalajangerneqarpoq.

Immikkoortoq 3 januaarip 23-anni/apriilip 23-anni 2012 allangortinneqarpoq.

Immikkoortoq 10.3 allangortinneqarpoq immikkoortorlu 10.4 septembarip 26-anni 2012/februaarip 11-anni 2013 ikkunneqarluni.

Immikkoortut 1, 3, 4, 5, 10, 3, 16 allangortinneqarput immikkoortullu 6, 7, 8 oktobarip 30-anni/novembarip 26-anni 2013 ikkunneqarlutik.

Immikkoortoq 3.2 aprili 25-anni allangortinneqarpoq.